

NAUJA GADYNĖ.

VOL. III SCRANTON Pa. GEGUŽIO 25 d. 1896 m. NO 19.

Entered at the Post office of Scranton
as second-class mail matter.

„Nauja Gadyne“ isleina kas nedėle.

„Nauja Gadyne“ ant metų kasztija 2 dol. ant
pusės metų 1 dol.; i Europą ant metų kasztija 3 dol.,
ant pusės 1 dol. 50 cen.

Antraszas dėl korespondencijų ir užsistellavimų.

„NAUJA GADYNĖ“
421 PENN AVE SCRANTON, P.

„Nauja Gadyne“ („New Era“).

Published weekly in SCRANTON Pa.

421 PENN AVE.

Subscription price yearly two dollars.

RATES OF ADVERTISING

One inch one month	\$1.00
One inch one year	\$10.00
Two inches one year	\$20.00

LIUDVIKAS BLANQUI.*)

Liudvikas Augustas Blanqui—tai re-
voliucijiszko sūkalbio idėalas. Gimęs 1805
m., atsizymėjo jis stebėtinu isztrivojimu
bei dvasės stiprumu nekūm nesulaužtu.
Pusę gyvasties perleidė kalėjime. Smul-
kaus ugio ir stūmenio, ligotas su iszblysz-
kusu veidu ir guvumo pilnomis akymis,
gaivino jis neiszsemtą energijos spēką. Kai-
po komunistas, Blanqui ne pasikakindavo
tuszcziais žodžiais, bet veikė, per visą gy-
vastį savo veikė, o istorija jo gyvasties pa-
siliks ant visados, vienau isz puikiau-
sių socijalizmo dėjų lapu.

Kaipo dvideszimtmėtinis studentas,

*) Semta isz B. Limanovskio veikalo: „Historija
ruchu społecznego w XIX, stuleciu“ ir isz laikraszczio
„Nowy Robotnik“ (Socyalisci i radykalowie) 1896 m.

su universitėto mokslams pasiszventimo
mieriu, isz provincijos i Paryžių atvykęs,
nū sykio polytikiszkame krutėjime daly-
vaut pradėjo. Paryžiuje tame laike atsira-
do jau daug draugijos reformatorių. Buvo
fourieristai, saintsimonistai, kabėtistai,
laisvamurinkai; Blauqui vienok ne teori-
joms tikt veiklumui atsidadė. Aplink sa-
vę darbininkus ir studentus surinkęs, tvė-
rė jis organizacijas slaptas, su siekiu poly-
tikiszko pervertimo įvykdinimo. Laike
rinkimų, 1827 m., kovoje su policija, tapė
ant gatvės i kaklą perszautas. Neuzilgo
liepos mėnesyje kilo revoliucija. Kaip ži-
noma, tūmi pasibaigė, jog isz žmonių krau-
jo, idant iszvyti vieną karalių, Karolį X.,
buržuazija naudojosi, ir pakvietė sav kitą,
—Liudviką Pilypą. Bajoriszką karalių
buržuazijos karaliumi užstota. Blanqui
narsiai ant barikadų kovojo. Kovai pasi-
baigus kariavo jis su plunksna rankoje.
Rėdymą laikraszczio „Žmonių prietelių
draugystės“ apėmęs, užtraukė jis pirmą
provą ant savės. Už įžeidimą sudo ap-
sudyta jį ant vieno meto i kalėjimą. Su-
kilus 1832 m. verptuvių darbininkams Ly-
one, ant tulo laiko paėmė jie paties miesto
randą i savo rankas. Randas pabėgo, jūs
užganėdino, bet todėl tikt idant laiką igyt
dėl kariumenės, surinkimo ir judėjimo ap-
veikimo. Vadovus apskūsta. Blanqui kar-
sztai užtariavo jūs sude. Tarė jis: „Kova
musų tai kova vargūlių su bagocžiais; ba-
gocžiai ją iszszaukė, jie vargūlių prakaitu
sotinasi. Deputotų rumas — tai maszina,

kuri**7**bausiaisiu budu 25 milijonus burų ir 5 darbininkų milijonus spaudžia ir alina.“ Į trumpą laiką po to, už parako dirbimą, apsudyta Blanqui ant dviejų metų į kalėjimą.

Atsėdėjęs bausmę, su Barbesu ir Martynu Bernardu organizūja jis maisztą 1839 m. Suimtą — jį karės sudas ant myrio apsudyjo. Tą bausmę galiaus į kalėjimą ant viso amžio permainė Liga sudėtas bei pacizios myriu sulaužtas, keturis metus kalėjime perleidė. Vasario mėnesyje, 1848 m. revoliucija sugražino laisvę Blanquiui. Ir vėl matome jį Paryžiuje, idant dalyvauti kovoje. Nū to laiko likimas Blanquio buvo vienodas: arba kalėjime sėdi arba ant gatvių kovoja. Bet respublikos apskelbimas, be radikalizskos draugizskos permainos ne pakakino jį. „Respublika — anot jo — tai darbininkų išsiliūsavimas, tai alinimo vieszpataavimo galas, tai naujos tvarkos, kuri išsiliūs darbą isz po kapitalizmo jungo, atėjimas!“ „Nėra laisvės, kur dūnos nėra; nėra lygybės, kur prie vargo turtingumą matome; nėra brolystės, kur darbininkui su kudikiais alkanais palociaus vartūse elgėtauti turi!“ Dėl radikalizskos draugizskos permainos reikalavimo suorganizavo jis komunistų kliubą (Société centrale),

Idant tą kariautojį narsų revoliucionerių uđmoneje wpižiaminti, veidmainingi demokratai ir žmonės begėdiszkai užmetė jam, buk jis, idant nū myrio atsipirkti, iszdavė brolius. „Ir kam jie užmetinėja?“, suszuko Blanqui įnirtęs. „Man nelaimingam, maną vargūli žadina jie pardaviku, kada tū tarpu Liudviko Pilypo lekajai, į blizganczius republikonizskus drabužius persirėdę, rotužėje lėbauja ir isz savo dorybės augsztumo bėdną Jobą bjaurioja, už tai, kad jam isz kalėjimo ponų savo pa-

bėgti pasisekė. Paszlemėkai, jus bjauris esate!“ Ir vel bėdną Jobą už sūkalbį 15 geguzio į Belle Isle en Mez'o ant salos kalėjiman įgrusta. Kelis syk jis bandė pabėgti, — bet veltū! Nū zandarų sugautas pilnai 10 metų jame iszbuvo. 1859 m. atgavo liūsybę, — bet vėl ne ant ilgo laiko! Aplink savę polytikizską užmigimą pamatęs, Blanqui pradėjo paszaukinėti jaunūmenę į revoliucijizską darbą bei slaptą draugystę įsteigė. Ir vėl bėdną Jobą į kalėjimą įmesta ir vėl jame keturis metus perleidė. Kada sergantį isz kalėjimo į ligonbutį pergabenta, jis revoliucijizską dvasę į jaunus medicinos mokitinius, del praktizsko mokslo į szpitolę vaikszciojanczius, įkvėpė. „Jam teko — sako Molon — didi garbė, but revoliucijizskos prancuzizskos jaunūmenės nū 1864 iki 1871 m. bu-dintoju. Atsėdėjęs bausmę, tikt tris metus isz laisvės naudojosi. Karsztai tikėjęs, kad tikt pradžios reikia, idant iszszaukti visūmeuės sukylimą, su prietelių sauja, revolveriais ginklūti, ant ugnies sargybos kazermės daro užpūli ir ima ją szturmui. Už tai Blanqui vėl į kalėjimą eina; bet vėl prancuzizskai — vokizskai karei kitus, apsudyjimo nesusilaukęs, podraug su visais polytikizskais prasikaltėliais iszliūsūtas tapė. Napoleonas III., Prancuzijos cieszorius, nū vokieczių sumusztas, nustojo sosto; — Prancuzijoje respubliką apskelbta. Blanqui vienok, Paryžiaus komunos sąnariu paskirtas, atvirai buržuazijizsko pobudžio prieszu apsiszaukęs, su savo szalininkais 31 d. grūdžio ant rotužės užpūla. — Užpūliui nepasisekus, per Thiersą aresztavotas, liko antrą syk ant myrio apsudytas. Bausmę vėl į kalėjimą ant viso amžio permainė. Komuna kelis syk Blanquio iszmairnimo geidė ir už jį arkivyskupą Darboją ir kitus kuningus iszliūsūti prižadėdavo.

Thiers vienok girdėt nenorėjo. „Žinojo jis —sako Marks —, kad komunai Blanqui atidavęs, dūs jai galvą.“ Ir komuną apveikus, ne paleista Blanqui. Tik po 10 metų, Bordeaux gyventojai į pasiuntinius jį išrinkę, prispyrė randą išliūšūti Blanqui. Paleistasis tūjaus laikrasztį „Ni Dieu, ni Maitre“ (Nei Diėvo, nei pono) uždėjo, kuriame su karsztumu proletarijato reikalų vedė apgytiną. Paskutiniai metai atlygino Blanquiui jo ilgmetinius kentėjimus. Populiarizškumas jo buvo milžiniškas. Miestai, kurius jis lankė, vaizino jį iszkilmingai; jis visiems apvaikszciojimams ir iszkilmėms, nū socijalistiszkų szalininkyszczių laikytoms, virszininkavo. Visur gūdotą jį o laidotuvės jo, 6 sausio 1881 m. aut Pere Lachaise kapinių Paryziuje, buvo viena iszkilmingiausių žmonių manifestacijų.

Darbas Blanquio sūkalbininko buvo taip galingas, kad jis—sakyti galima—visą Prancuzijos sūkalbininkų gentkartę iszlavino. Blanquistiszkoji szalininkystė susitvėrė vienok pastarūse antros ciesorystės metūse. Kaip rasztininką pazinta Blanquių 1885 m., kada jo rasztus surinkta ir dvejose kningose po antgalviu: „Critique Sociale“, paleista. Didesnėje dalyje kritiką ir paziuras savo, prakilnas sūkalbininkas suraszinėjo kalėjime sėdėdamas. Komunistu buvo jis nū pradžios iki galui. Sunkus persiliudyjimas patikrino jį vienok, kad apie pilno komunistiszko surėdymo įtaisyją, negalima bus mislyti nū sykio. Be apszvietimo ir komunistiszkų pažvilgių praplatinimo negalima bus įgyti geidžiamo siekio. „Visose gadynėse—raszo jis—buvo komunistiszkos teorijos. Lengva tai suprasti. Prakilniunai visad draugijos organizacijos klausimū moka iszriszti, tikt įkunyjimas jos dėlei žmonių tamsumo

sunkus nusirodė. Apszvietimas—tai neatbutinas „sine qua non“ komunizmo daigtas. Jis per apszvietimą gali tikt įvykti ir neatbutina jo pasekme yra. Visūmeniszkumas žengs tikt su mokslu, tū draugu ir globėju savo visad, vienoje eilėje. Pilnas jis pasztos tūmet, kada szviesos prasiplatinimui pasidėkavojant, nei vienas žmogus kitą ne spės apgaudinėti. Ir todėlei, jei komunistiszką surėdymą, tą mokslų praplatinimo pasekmę su vieszpataujancia tamsybe sutaikinti negalima, tai ir apie įtasmų jo tū jaus sapnūti ne galima. Per anksti bei draugijoj netinkamoje komunizmo įvedimo stengimasi, gali tiktai nelaimės gimdyti. Net ir visos Prancuzijos noras ne spės valandos jo priskubinti.“

Blanqui pats kartais su pažvilgiais savo nesutikdavo. Sykį laukė jis visko nū evoliucijos lėtos paczios draugijos, tai vėl szypsojo isz visų teorijų, kurios draugijos evoliuciją rėmė. Straipsnis jo: „Le Communisme, Avenir de la societė“ (Komunizmas—draugijos ateitis)atsiženklina mislies gilumu. „Koznas progresas—tai draugijos ugio pasikėlimas, kozna reakcija—tai komunizmo darbo pralozsa.“

Blanqui buvo visų draugiszkų dogmatų, visų teorijų ir socijalistiszkų programų priesziniuku. „Draugiszkas organizmas—sako jis—negali but vieno žmogaus veikiau ir nei kelių, Yra jis darbu visų, pasekmė laiko, pasekmė bandymų įvairių ir progresiviszkos persiliudyjimo. Taip tvėriasi upė—palengva, per tukstanczio szaltinių susiliejamą, isz milijardų vandens laszų. Atstumkit trukdymus o turėsite upę; tikt nebandykit ją tvėrti. 1869 m. rodyjo jis vienintėlę darbininkams programą: vienyti spēkas savo priesz kapitolo patvaldystę, o paskui įgyti;

1). pilną liūsybę spaudos, be fiskaliszkų aprubeziavimų, be drakoniszkų bau

dimų, liūsybę susirinkimo ir susidraugavimo, liūsybę kningų pardavinėjimo (kolportazos).⁴

,2). paskirti kasmets penkių szintų milijonų sumą dėl visūmenės apszvietimo.⁴

Saracziukietis.

PAŽVILGIS Į LIETUVIŲ
SVIETISZKĄ RAŠZLIAVĄ IKI 1795
METAMS.

(Užbaiga).

Yya tai ir visa trisziimtmetinė mūsų tautiszka svietiszka bei moksliszka literatura! Tikt antroje pusėje 18-to amžio, kaip toji žvaigždė ant tamsaus lietuviszko dangaus, pranaszaujanti laimingesų likimą Lietuvių ateitėje, pasirodė Kristijonas Dūnelaitis, — kitaip Donaleitis, arba isz lotyniszko Donalitiūmi vadinamas. Buvo tai vienatinis, prakilnesnis, tikrai tautiszkas, lietuviszkas dainius; nors ir rasztai jo, jam gyvenant, nei jokio garso nerado. Vėliaus tikt ir tai 19-tame szimtetyje pirmą sykį 1818 m. Karaliaucziuje iszdavė jūs D-ras Liudvikas Jonas Rėža, 32). 1865 m. Petropylėje Augustas Szleisheris 33). 1869 m. Karaliaucziuje Jurgis Endrius Pridriks Nesselmonas 34) ir kėtvyrta sykį (tikt

32). „Das Jahr in vier Gesaengen, ein laendliches Epos aus dem Litthauischen des Christian Donaleitis, genannt Donalitiūs, in gleichem Versmass in's Deutsche uebertragen von D. L. J. Rhesa, prof. d. Theolog. Koenigsberg 1818, gedruckt in der koenigl. Hartungschen Hofbuchdruckerei.“ 8-o, XXX, 162 pusl.

33). „Christian Donaleitis. Littauische Dichtungen, erste vollstaendige Ausgabe mit Glossar von August Schleicher. St. Petersburg bei Eggers. 1865.“ 8-o 344 pusl.

34). „Christian Donalitiūs. Littauische Dichtungen, nach den Koenigsberger Handschriften mit metrischer Uebersetzung, kritischen Anmerkungen und genauem Glossar, herausgegeben von G. H. F. Nesselman Koenigsberg. Verlag von Huebner Matz. 1869.“ 8-o, XIV, 2 n. n. ir 368 pusl.

Nesselmono iszdavimas yra oryginaliszkiems rankaszcziams vierniauis. Talpina visas giesmes, dvj gramat (lietuviszka ir vokiszka) bei biographija poeto; prieg

,Pavasario linksmybės⁴) 1891 m. Tilžėje—Martynas Jankus 35).

Gimė jis 1 d. sausio 1714 m. Lazdynėliūse, netoli Gumbinės, Žingupių pavietyje isz tėvų nors neturtingų bet gūdotojų dvarponių ir kaipo mokintinis prispirtas buvo nesykį bėdą ir badą kėsti. Giminė jo buvo lietuviszkos kilties, isz kurios kėli vyrai taip dvasiszkame kaip ir svietiszkame stone Prusų Lietuvoje atsižymėjo. Pasimirus tėvui Kristijono, mokinosi jis bėdnujų mokslavietėje Karaliaucziuje, kur potam nū 1732 iki 1737 m. buvo podraug lietuviszkos seminarijos sąnariu. Lotyniszkoji, graikiszkoji, ebraiszkoji, prancuziszkoji, lietuviszkoji ir vokiszkoji kalbos buvo jam taip žinomos, jūg visose tose kalbose su dideliu lengvumu labai puikias eiles raszyti galėjo. Paszauktas 1740 m. kaipo kantorius į Stalupėnus, nū 1743 m. Tolmynkemyje netoli Gumbinės, klebono vietą apturėjo. Czia lietuviszka bei vokiszka parapiją turedamas, tose kalbose dvasiszkus pamokslus sakydavo. 37 metus pergyvenęs toje vietoje, mylimas nū savo parapijonų, vedė jis gyvenimą tikrai patriarkaliszka. Apsivedęs su naszle Ona Rėgina, dukte Olephanto, sudzios miesto Galdapės, su kuria nei jokių vaikų nesusilaukė, visą liūsa nū darbo laiką paszventė raszymui giesmių, darzininkystei, mekaniškai, optikai ir physikai. Garsingi jo darbo buvo tekinti (szlipavoti), optiszki stiklai, baromėtrai, teipo-gi muzikos instrumentai: isz tų per jį padirbtas portepijonas; o dėl savo giesmių pats gaidas raszydavo.

tam vokiszka iszguldymą giesmių, priekalbą, paaszknimus ir platų lietuviszakai — vokiszka žodyną.

35). „Kristijonas Donalaitis. Pavasario linksmybės Tilžėje. Spauda ir kaszta Martyno Jankaus. 1891.“ 8-o, V, 18. Prakalboje aprasztytas gyvenimo begis Dūnelaitczio.

Pasimirė Tolmynkiemyje 18 d. vasario 1780 m.

Daug Dūnelaicio veikalų o įpatingai dvasiszkų giesmių pragaiszo. Isz pasilikusių vienok, kurių rankraszczius pati jo Valterkiemo superintendentui Jordanui pavedė, o kurie dabar Karaliaucziaus bibliotekose 36) randasi, svarbiausis isz savo oryginaliszkumo ir kaipo tikras paveiklas lietuviszkos tautiszkos poėzijos, yra poėmatas: 'Metai', helksametrasis parasztytas, susidedantis isz keturių giesmių: 1). Rudenio gėrybės, 2). Žiemos rupescziai, 3). Pavasario linksmybės, ir 4). Vasaros darbai. Ne yra tai epopėja, nės truksta jam istoriszkos medegos ir žmogystos czia veikianczios, yra daugiausiai prasti žmonės,— musų artojai, — musų darbininkai; bet veikalą szitą galime teisingiaus prie didaktiszkos poėzijos priskirti. Yra tai kaimiszka idylla, kurioje dainiaus geidavimu buvo aprasztyti gyvenimą, budą ir visus darbus, linksmybes ir rupesczius Prusų Lietuvių. Siekis szitas jam nusidavė labai puikiai, todėl ir giesmė toji yra didelės vertės musų raszliavoje. Prie to iszversata ji buvo jau į latviszką lenkiszką ir keli sykiai į vokiszką kalbą. Laikai czia apdainūti — tai gadynės baudžiaivos; todėl ir dainius tankiausiai dialogūse mokina žmonės, kaip ukę vesti, gaspadorauti, buti viežlybais, o saugotis girtūklystės ir tingi niavimo, svetimtauczių Lietuvoje apsigyvenusių nedorybių. Literaturoje musų dėl szitos giesmės Dūnelaitis uzima prakilnią vietą o užmesti galima jam tikt tiek, jūg raszdydamas savo veikalą apie estetiką mažai rupinosi. Bet ir autorius musų mažai tame laike turėjo paveizdų. Vokiecziu

poėzija buvo tada labai dar neturtinga o klasiszkiejie Graikų ir Romėnų poetai, kurie vienatiniai tikt Dūnelaicziui buvo žinomi, isz tųjų įpatingai Homeras,—taip-gi į estetiką nedaug įsimylėjo.

Apart idyllos 'Metai', Nesselmonas apgarsino dar Dūnelaicio septynias pasakas: 1). Lapės ir gandro czėsnis, 2). Rudikis jomarkininks, 3). Szū didgalwis, 4). Pasaka apė szudwabali, 5). Wilks prowininks, 6). Anžūls gyrpelnys, ir 7). Priezkaus pasaka apė lietuviszką swodbą,—teip pat helksametrasis parasztytas.

Jei szitą neskaitlingą bibliographiszką suraszymą su raszliavomis kitų apszvietesnių europėjiszkųjų tautų anų laikų sulyginasime, tai ir turime ganėtiną paveikslą dėl pazinimo, kokiamė padėjime, pasidavus Lenkų kulturai ir priėmus jų kunisgiską apszvietimą, atsirado Lietuva?, kokie buvo idealai tųjų laikų Lietuvių?, koks buvo jų apszvietimas? ir kokią naudą isz apszvietimo szito turėjo Lietuva?

Panėkinimas prigimtosios kalbos buvo priezasczia, kad ir 'lietuviszkasis status', toji akyva ir svarbi kninga tiesų dėl Lietuvių kūne visose, tikt ne lietuviszkoje kalboje, buvo spaudinamas. Pirmas jo gudiszkas iszdavimas iszėjo 1588 m. Vilniuje, antras lenkiszkas 1614 m. Krokavoje, trecias ir ketvirtas dviejūse įvairiūse iszda. imūse 1619 m. Vilniuje, penktas 1648 m. Varszavoje, szesztas 1693 m. Vilniuje, septintas ir asztūntas, dviejūse įvairiūse iszdavimūse 1744 m. Vilniuje, devintas 1786 m. Vilniuje, deszimitas 1811 m. Petropylėje, o vienūliktas 1819 m. Vilniuje. Nei vienas isz jų nebuvo lietuviszkas. O nors Lietuva ir laikūse susivienyimo jos su Lenkija iszdavė daug garsingų ir mokintų raszūninkų, bet vyrai tokie, kaip

36). Karaliskame arkyve ir bibliotekoje draugytes 'Prussia' Karallaucziuje.

Mikalojus Kopernikas 37); Jonas Aisman-
tas (lenk.: Eysymont), Albertas ir Kazi-
mieras Kojalavycziai, Jurgevycius, Mika-
lojus Radvilas Jūdys, Albertas Stanislo-
vas Radvilas, Jonas Kazimieras Vajsno-
ravyczius, Steponas Pranciszkus Medeksza,
Adomas Naruszevycius, Pranciszkus
Kniažninas, Julijonas Ursinas Nemcevy-
cius, Mikolas Oginskis, Kazimieras Sa-
piega, Stanislovas Bon. Jundzillas, Marty-
nas Paciobutas, Norvaisza ir, daug kitų,
nors Lietuviais buvo arba Lietuvoje gimė,
bet svetimose kalbose išmokinti, svetimose
kalbose rasę ir svetimoms tautoms
teko.

S. J. Galicijietis.

ISZ DARBININKISZKO, SOCIJA- LISTISZKO IR ANARKISTISZKO JUDEJIMO EUROPOJE.

M a s k o l i j a. Eina gandas, kad po-
licija nū Maskoliszkų snipukų isz Genė-
vos gavo žinią, buk tarpe tenai gyvenan-
čių revoliucionierių nepaprastas judėji-
mą apsiireiszkia ir kad esą priežastys
spręsti, jūg jie dynamitinį sūkalbį laike
caro karunavojimo Moskvoje įvykdinti no-
ri. Revoliucijiszką spauštuvę — kaip da-
nesza — atidengę policija vienoje ant kro-
kavizkos gatvės k l n o r e j e V a r s z a v o j e .
Rasta revoliucijiszkas atspaudintas pro-
kliamacijas. Suaresztavota kelis studen-
tus M a s k o l i u s . Žandarų vyriausybė daug
kratų ir areesztavojimų parengia Varszavo-
je. Mieriu jos yra sugauti socialistiszkas
kūpas dar pirm sventimo 1-os gegužinės.

37). Ja puravardė Koperniko, kurį Lenkai pripaži-
na esant Lenku o Voklecziui Vokieciui, liudyja apie jo
Lietuviszką kiltį.

V o k i e t i j a. Berline pasibaigė pro-
va Hammersteino, pažįstamo konservatistų
vadovo ir klėrikaliszko laikraszcziio 'Kreuz-
zeitung' redaktoriaus. Už apgaudinejimą
apsudyta jį ant trijų metų į kalėjimą ir
3.000 markių bausmės. Berlino reichstage
pasiuntinys Bebel, užmetinėjo ciesoriui,
kad tas galvažudystes remia. Atleidžia
tiems, kurie už užmuszimą apsudyti buvo.
Poznaniuje ant evangėliszkų ir žydiszkų
kapinių panaikinta daugumą stovylių,
kapus sugriauta.

Ą u s t r i j a. Viennos burmistru ket-
virtą sykį iszrinktas Lueger. Mynios szu-
kavo: 'Te gyvūja Lueger! Szalin su Bade-
niu! Szalin su žydais!' Susirinkusieje mu-
rininkai Viennoje nutarė: reikalauti nū
dūndavėjų algos 2 guldenų už dieną, arba
straiką apskelbti. Tarnove murininkų
straikas. Krokavoje sugavo policija vieną
jauną žmogų isz Londono nū socialistiszkos
lenkiszkos partijos su 3000 broszurų
atvykusį. Jį aresztavojų, broszuras at-
ėmė.

V e n g r i j a. Rėlystėje laikraszcziio
'Magyar Neplap', Budapėszte krėsta bei
daugumą buntavojanczių broszurų atimta.
Agrame (Kroatijoje) atsibuvo studentų
antisemitiszkis sumiszimai. Klausenburge
(Siebenburgijoje) pavarytas nū darbo
darbininkas revolverio szuviu sunkiai fa-
brikantą sužeidė.

C z e r n o g o r i j a. Cetinijoje, tau-
tiszkai milicijai pradėta dalinėti ginklus,
kuriais caras Czernogoriją apdovanojo.

T u r k i j a. Ant Krėtos smarkus su-
miszimai. Episcopij kilo kova. Užmuszta
50 žmonių. Ant priepūlio naujų maisztų
Armėnijoje, Turkija pasirengia.

I t a l i j a. Paternoje ant Sicilijos isz
padotkų priežasties kilo nauji maisztai.
Atvykusi kariumenė iszvaikė žmones,

Portugalij'a. Lisabonoje, isz priezasties dinaminės bombos eksplozijos isz smotelius sudraskytas viens turtingas fabrikantas su savo vežėju. Sūkalbio darėjas — nėra pažįstamas.

Prancuzija. Bourgeoise's ministerija pūle. Parliamentas drucziai per apsiaubtas buvo. Pastarasis socialistų meetingas Paryziuje stsilaike baisiai neramiai. Jaures asztriai Faurę peikė, Pelleton atvirai Paryžių i revoliuciją paszaukinejo. Socialistiszkiejtie pasiuntiniai paleidė manifestą i tautą.

Anglija. Isz priezasties gazo eksplozijos Willingtone prazuvo 8 darbininkai, Durhame 18 darbininkų.

Sarancziukietis.

—o—o—o—

Skaitytojai, N. Gadynės gal dar pamena, kaip praeitąjį metą mes patalpinome trumpą pažvalgą veikalų professoriaus W. N. Morfillio („Story of Russia“ ir „Story of Poland“); už tai gal bus akvyi pasiskaityti gromatą to mokslinciaus sziomis dienomis mums prisiųstą; sztai jįjė:

4 Clarendon Villas, Oxford, Anglijoje.
gegužio 3 d. 1896 m.

Gūdojamas Pone!

Praszau priimti mano padėkavonę už prisiuntimą man tųjū numarių „N. Gadynės.“ Asz mėginau savo vienziamiams (anglams) padūti geriausią žinią, kokią galėjau, apie Lietuvius, kada-gi czion apie jūs labai mažai kas yra žinoma. Asz lietuviszkai suprantu ir skaitau gana gerai, ir turiu geroką rankių kningų, kningas szv. Raszto, veikalus Nesselmano, Brucknerio, Bezzenbergerio, Kurszaeczio, Voelkelio ir kitų. Ir asz ėsmi sąnariu „Lietuvių

rasztų Draugystės Tilžėje.“ Asz buvau girdejęs, kad laikraszcziai lietuviszkoje kalboje iszeina Amerikoje. Tai yra kalba, kuri visūmet pasiliks viena isz akvyiausiųjų dėl philologų, kaipo viena isz semiausiųjų tarp Ariszky kalbų. Dėkui už patėmyjimą apie mano voikalus, ir džiaugjūsi, kad jie yra skaitomi tarp lietuvių. Dar turiu pridėti, jūg asz daugysk ėsmi keliaves po Maskoliją ir Lenkiją, ir tokiu budu asabiszkai susitikęs ėsmi su lietuviais, Pasilieku su gūdone.

W. N. Morfill,‘

Lietuviai! Ar-gi nebus laikas, kad mes patys dirbsime apie savo tautos pakėlimą isz miego? Tūmet juk ir svetimtaucziai galės apie lietuviystę daugiau žinoti. Dabar lietuvių vardą platina tarp svetimų „Lietuvių Rasztų Draugystė Tilžėje“—o kodėl mūsų „Mokslo Draugystė“ miegti? Ar-gi mūsų paczių darbai butu mažiaus įtekmijami negu svetimų, kurie tankiai mus skelbia jau mirsztant ir dėlto sakosi skubina rinkti žinias apie mūsų paskutinijį dvėsavimą? Kada, o kada pajus nauja dvėsė i lietuvių tarpą?...

Skaitytojai „N. Gadynės!“ Pastarąjį sykį kviecziamė, idant teiktumėsi savo skolas redakcijai apmokėti. Atminkite, jūg viskas kasztūja, ir podėra ir drukas ir darbas zecerių ir iszsiuntinėjimas... Juk koznas iszmanyti gali, jūg oru ar kvapu nėra galima laikraszstį iszleisti! Jeigu visi skolininkai atsiteistu, kiek galima butu pagerinimū laikrasztyje įvesdinti. Atsiranda ir tokių, kurie rokūja, kad mes turime už dyką visą darbą atlikti! Bet mes klausiamė, kaip ilgai jie patys gali gyventi už dyką savus darbut dirbdami?! Broliai, jau daugiau negu 15 metų mes dirbame dėl lietuviystės pakėlimo, vienėk turime prisi-paziuti, jūg ne turtą larmėjome, tik vargą ir apszmeižą nū savo tautieczyų! Ar-gi jau toks turi buti likimas dėl tų, kurie rupinasi szviesą platinti tarpe tautieczyų? Red

J. LIETUVNIKAS

MINERSVILLE Pa. Gavo patenta ant karczemos savo name — užlaiko skaniausių alų ir likierus ir pirmos klasės cigarus; o teipogi pas jį yra labai priimni vieta dėl uželgos; nes yra geras žmogus; užtai lietuviai atsilankykite pas savąjį;

INEK RICE

Lietuvizskas kalvis visoki slesoriszką darbą ir viską kas tik prie kalvio priklauso kogeriausiai padaro. Jo kalvė randasi pagal Deiczkatalikų bažnyčia — tarp Coal ir Line str. Shenandoah Pa.

**** SALIUNAS ****

J' NAUJUNO

ANT N. WEST Uliczios No 234

SHENANDOAH, PA.

Vyrai! yra tai smagi vieta dėl uželgos o kas svarbiausiai, kad puikius gerimus pri laiko stiklus taipgi mylžiniszkus dūda.

Apė cigarus cigarus nėra ką snekėti, nės jie patys giresi. Vyrai neužmirszkit pas savo atsilankyti!

Czion yra linksmiausia vieta dėl uželgos, nes ir adventai su gavėue susikabine szoka.

! SENAS DRAPANAS PADARAU NAUJOMS!

Iszvalau, farbūju ir prosinu drapanas vyrų ir moterių, taipgi taisau

už pigiausią prekę į trumpiausią laiką.

.S SEGAL

419 PENN Ave, SCRANTON, Pa.

(SZALE APTIEKOS DRO SZLIUPO.)

SALIUNAS

716 W. LACA VANNA AVE, CRANTON, PA.

Užlaikau gerus, szviežius ir sveikus gėrimus; laikau gerus cigarns ir užkandį.

Lietuviai atsilankykite pas manę.

M. SZARAK

J.T. F. HRENHOLT

Sluncziu PININGUS į visss dalis svieto, tieslok į namus.— Pardūdu LAIVAKORTES ant geriausių linijų, kalp HAMBURG AMERICAN PACKET Co, EXPRESS REGULAR, BALTIJOS, RED STAR ir visų kitų linijų.

321 PENN Ave.

SCRANTON, Pa.

Dr JAMES STEIN.

Gydo vien tik ligas: akių, ausų, nostes ir gerklės.

Adynos offiso:

9 iki 12 priesz piet,

1 iki 4 po piet,

7 iki 9 vakare.

204 WYOMING Ave,

SCRANTON, Pa.

27. IX 96

DIDELIS LIETUVISZKAS

HOTELIS,

316 Penn Ave., CRANTON, PA.

Kuriame laikau visokius gėrimus ir užkandžius, o podraugei pardūdu laivakortes (szipkortes) ant geriausių laivų ir sluncziu pinigus į visas szalis svieto kūdpi-giausiai.

Taipogi reikale, kiekvienam dūdu prietellszką rodą Jusų Vienžemis

Pet. Lipaviczius.

E. B. CARNELL & CO.

1336 PROVIDENCE ROAD,

SCRANTON, PA.

Daro gerus cigarus ir visokius gatunkus cigarety įpatiugai Maskoliszkdūsius (su munksztukeliais).

M. SCHWART KOPF,

WHOLESALE krautuve visokių naminių ir las užrubės pargabentų gėrymų, kalp:

WINO, LIKERIU, BRENDIES, GI-

NES, ir kitokių gėrymų.

Pardūda geriausę arielką: BLUE STAR MONOGRAM WHISKEY.

248 PENN AVE, Cor. LINDEN Str. SCRANTON Pa.